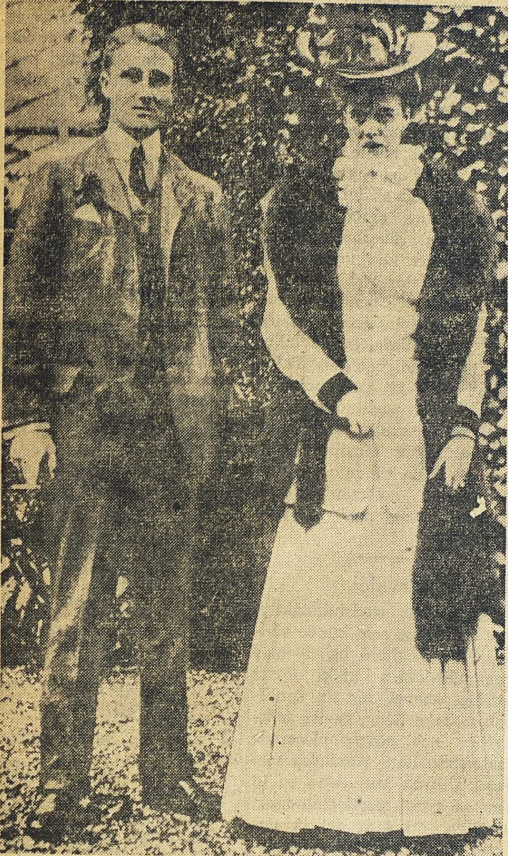

Makarna Roosevelt

Mr och mrs Franklin D. Roosevelt på bröllopsresa, 1905.

DE DEN DEL av Eleanor Roosevelts memoarer som huvudsakligen behandlar makens presidenttid har nu utkommit på svenska (*Jag minns...*, Tidens förlag, pris 14:50). Om den bild man i dessa minnesanteckningar får av mrs Roosevelt bör först och främst många vackra ord sägas: mod, plikttrohet, hjälpsamhet, hänsyn för andra, anspråkslöshet är egenskaper som framträder snart sagt på varje sida i memoarena. De många anekdoter och episoder som berättas gör boken, trots dess konstlöshet, fängslande; särskilt gäller detta de partier som skildrar författarinns otaliga resor inom och utom USA före och under kriget.

Trots detta blir det huvudsakliga intrycket besvikenhets och förvåning. Mrs Roosevelt talar öppet och frimodigt om sina känslor och upplevelser, och just därigenom blir hennes brist på personlighet, värme och humor så uppenbar. "På det hela taget tror jag... att jag levde mycket opersonligt under dessa år (presidenttiden)", skriver hon. "Det var nästan som om jag hade byggt upp någon utanför mig själv, som var presidentens fru. Jag hade gått förlorad någonstans djupt inne i mig själv." Men läsaren frågar sig om inte detta uppbyggande av en offentlig person, detta förlorande av det egna jaget är något för författarinnan karaktäristiskt och nödvändigt. Man får känslan av att mrs Roosevelt nästan inte existerar som personlig enhet, att hon vid en analys sönderfaller i några tiotal förträffliga attityder — den ängsliga godhet som man anar på botten ger knappast längre någon särprägel åt denna till en samling korrekta reflexer förvandlade gestalt.

Den, må man väl säga, patologiska arbetsamheten är beaktande. Redan att vara presidentfru är — därom ger boken klart besked — en dryg uppgift. Mrs Roosevelt åtog sig därjämte alla möjliga uppdrag; hon levde under årtionden i en väl organiserad hets. Ett rörande uttryck härför är att hon nästan aldrig hade tid att läsa vad hon ville — och hon ville nog läsa blott det hon borde — varför hon ibland skaffade sig en fristund genom att vid biografställningar i Vita huset smita ut och återvända i mörkrets skydd. Till hennes underligaste åtaganden hörde att författa en artikel om sitt liv och sina reflexioner sex da-

gar i veckan för ett pressyndikat — ett åtagande som hon skötte var hon än befann sig, på tåg, i flygplan, på "ferier". I den ringa mån hennes liv inte bestod av arbete, blev det därför ett slags materialsamlande för den dagliga publikationen; i denna mardrömsliknande tillvaro måste känslor och tankar liksom allt annat bli punkter på ett strängt ransonerat schema.

Makarna Roosevelts förhållande tycks ha haft samma prägel av systematik. Det finns i boken ingen antydning om varm gemenskap, förtroliga samtal, mänskligt liv; även om mrs Roosevelt vill vara förbehållsam på denna punkt, vilket inte på något sätt markeras, borde en existerande intimitet och ömhet ha kunnat spåras mellan raderna, ha kommit fram i själva sättet att berätta. Förtegenheten makarna emellan ter sig nästan otrolig. Franklin Roosevelt var djupt religiös, men man talade aldrig om dyliga ting. Sådana frågor som om Roosevelt skulle stanna som president en tredje eller fjärde period berördes inte. Ett visst politiskt inflytande måste mrs Roosevelt ha haft — fast hennes egna uttalanden i den saken är påtagligt motsägande —, men allvarliga samtal de båda makarna emellan lär också i sådana ämnen ha varit sällsynta. Över huvud finns i mrs Roosevelts bok inte något nytt av intresse om Franklin Roosevelt. Möjligt är att dennes förmåga av mänsklig kontakt — trots idealiteten och magnetismen — var begränsad. Båda makarna var specialister i konsten att umgås med massor och okända individer, men deras känslor tycks ha konsumerats i denna utåtriktade aktivitet.

"Andra människor kanske känner vissa sidor av Franklins karaktär eller vissa uttryck för hans personlighet bättre än jag, men om jag får bidra med vad jag erfarit och vad jag tror vara sant, kan jag kanske hjälpa till med att fullständiga den verkliga bilden av honom för framtida historiker", skriver mrs Roosevelt. Det verkar ytterligt anspråkslöst. Men i själva verket är det snarare anspråksfullt. Ty om boken ger något nytt om Franklin Roosevelt, är det på grund av dess torftighet i fråga om makarnas samliv och samarbete.

Översättningen är genomgående knagglig.

HERBERT TINGSTEN